

378/Sans.

UG/3rd Sem/SANH-CC-T-7/23

U.G. 3rd Semester Examination - 2023

SANSKRIT
[HONOURS]

Course Code : SANH-CC-T-7

Full Marks : 60

Time : 2½ Hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. निम्नोद्धृतेषु प्रश्नेषु दशानां प्रश्नानाम् उत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च पूर्णवाक्येन प्रदेयम् : 2×10=20
- का नाम टीका कुल्लूकभट्टेन मानवधर्मशास्त्रम् अवलम्ब्य विरचिता?
 - मिताक्षराकारः कः? कञ्च ग्रन्थमाधारीकृत्य इयं टीका तेन विरचिता?
 - मिताक्षरामते के तावत् षडविधाः स्मार्तधर्माः?
 - 'दशकं धर्मलक्षणम्'-इत्यत्र लक्षणशाब्दस्य कोऽर्थः?
 - कौटिलायार्थशास्त्रस्य सम्पादनं प्रथमतया केन कदा कस्मात्प्रतिष्ठानात् कृतम्?
 - जातकसंस्कारः कदा अनुष्ठीयते?
 - गार्हस्थाश्रमस्य कर्तव्यानि कानि?
 - षाड्गुण्ये 'आसनम्'-इति शाब्दस्य कोऽर्थः?
 - कस्मिन् मासि शिशोः अन्नप्राशनं कर्तव्यम्?

[Turn Over]

- x) 'कुलं दहति राजाग्निः' - मनुमतानुसारेण राजाग्नेः स्वरूपं प्रदर्शय।
 xi) रत्निनां वर्णना कुत्र लभ्यते? रत्निनः कतिविधाः?
 xii) शुक्रनीतिसारानुसारेण कथं नृपः नीतिशास्त्रं यत्नेन अभ्यसेत्?
 xiii) चतुर्वर्णस्य उत्पत्तिस्थानम् ऋग्वेदानुसारेण लिख्यताम्।
 xiv) कस्य शासनकाले फा-हियेन-महाभागेन भारतभूखण्डे भ्रमनायागमत्? तेन विरचितस्य ग्रन्थस्य नाम किम्?
 xv) महाजनपदानां नामोल्लेखः प्रथमताया कस्मिन् बौद्धग्रन्थे समुपलभ्यते?

2. Answer any four of the following: 5×4=20

- i) Write a short note on (any one):
 उपनयनसंस्कारः, सभा-समितीः।
 ii) Discuss in brief the fourteen धर्मस्थान-s according to याज्ञवल्क्यसंहिता.
 iii) Briefly discuss the origin of caste-system from inter-caste marriages according to अनुशासनपर्व of the महाभारत ?
 iv) What is the meant by 'पुरुषार्थ'? Discuss in brief about 'पुरुषार्थ'.
 v) What is the meant by 'शक्तिः'? Write a comprehensive note on three types of 'शक्तिः'.
 vi) Translate into Bengali or English (any one):

जामयो यानि नोहानि शापन्नयप्रतिपूतिपूजिताः।
 तानि कृत्याहतानीत् विनश्यन्ति समन्ततः॥

OR

अहिंसा सन्यमस्नेयं शौचमिन्द्रियनिग्रहः।
 एतं सामासिकं धर्मं चतुर्वर्ण्योऽब्रवीन्मनुः॥

3. Answer any two of the following questions. One must be written in Sanskrit with Devanagari Script:

10×2=20

- i) Explain any one of the following verses in Sanskrit with Devanagari Script: 10
 a) वेदः स्मृतिः सदाचारः स्वस्य च प्रियमात्मनः।
 एतच्चतुर्विधं प्राहुः साक्षाद्धर्मस्य लक्षणम्॥
 b) ब्राह्मण्यक्षत्रियविशां शूद्राणाञ्च परन्तपः।
 कर्माणि प्रविभक्तानि स्वभावप्रभवैर्गुणैः॥
 c) यस्य प्रसादे पद्मं श्रीर्विजयश्च पराक्रमे।
 मृत्युश्च वसति क्रोधं सर्वतेजोमयो हि सः॥
 ii) Briefly discuss the position of women in different stages of Indian society as depicted in the बृहत्संहिता of ब्रह्ममिहिरः.
 iii) Briefly survey the मण्डलः theory of inter-state relations as depicted in अर्थशास्त्रम् of कौटिल्यः and शुक्रनीतिसारः। 10